

Βρυξέλλες, 22.5.2017
COM(2017) 500 final

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗ
ΤΡΑΠΕΖΑ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ,
ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ
ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ**

Ευρωπαϊκό Εξάμηνο 2017: ειδικές ανά χώρα συστάσεις

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η ευρωπαϊκή οικονομία αποδείχτηκε ανθεκτική στην αντιμετώπιση σημαντικών προκλήσεων. Το 2016, οι οικονομίες τόσο της ΕΕ όσο και της ζώνης του ευρώ αναπτύχθηκαν κατά 2 % περίπου. Η απασχόληση στην ΕΕ ανήλθε σε 232,9 εκατομμύρια άτομα, ήτοι ο μεγαλύτερος αριθμός που έχει καταγραφεί ποτέ. Σύμφωνα με τις εαρινές οικονομικές προβλέψεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το 2017¹, τα δημόσια οικονομικά εξακολουθούν να βελτιώνονται: το έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης στη ζώνη του ευρώ, το οποίο υπερέβαινε το 6 % πριν από λίγα έτη, αναμένεται να ανέλθει σε 1,4 % κατά το τρέχον έτος, ενώ ο δείκτης χρέους προς το ΑΕΠ, μετά από έτη απότομης αύξησης, αναμένεται να μειωθεί αργά και να υποχωρήσει λίγο κάτω από 90 % το επόμενο έτος. Η οικονομική ανάπτυξη επωφελείται από την ανθεκτικότητα των εγχώριων παραγόντων, τις υποστηρικτικές οικονομικές πολιτικές, μεταξύ άλλων διευκολυντική νομισματική πολιτική και μη περιοριστικές δημοσιονομικές πολιτικές, τη σταδιακή βελτίωση του παγκόσμιου εμπορίου και τη σχετικά ευνοϊκή συναλλαγματική ισοτιμία του ευρώ. Ωστόσο, οι οικονομικές εξελίξεις εξακολουθούν να επιβαρύνονται από χαμηλή υποκείμενη παραγωγικότητα και από τις συνέπειες της κρίσης, συμπεριλαμβανομένων των συνεχιζόμενων ανισοτήτων και των διαφορών μεταξύ των χωρών. Η αβεβαιότητα που απορρέει κυρίως από εξωτερικούς παράγοντες παραμένει υψηλή και το αναπτυξιακό δυναμικό πρέπει να ενισχυθεί.

Για να ενισχυθούν οι θετικές τάσεις και η σύγκλιση στην ΕΕ, οι οικονομίες πρέπει να γίνουν περισσότερο ανταγωνιστικές, ανθεκτικές, καινοτόμες και χωρίς αποκλεισμούς. Αυτός ακριβώς είναι και ο στόχος των συστάσεων που διατυπώθηκαν στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου για τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών. Οι μεταρρυθμίσεις καθίστανται ευκολότερες σε ένα υποστηρικτικό περιβάλλον και είναι απολύτως απαραίτητο να διατηρηθούν οι τρέχουσες θετικές οικονομικές και κοινωνικές τάσεις, καθώς και να στηριχθεί ο εκσυγχρονισμός των οικονομιών μας. Οι καλά σχεδιασμένες και κατάλληλα προγραμματισμένες μεταρρυθμίσεις, που λαμβάνουν επίσης υπόψη διανεμητικές επιπτώσεις, θα πρέπει να αξιοποιηθούν ώστε να δοθεί στους πολίτες και τις επιχειρήσεις της ΕΕ η δυνατότητα να συμβάλλουν στην οικονομική ανάπτυξη και να επωφελούνται από αυτήν, να ενθαρρυνθεί η σύγκλιση και να ελαχιστοποιηθούν τυχόν αρνητικές επιπτώσεις της αλλαγής. Η εφαρμογή αυτών των μεταρρυθμίσεων θα συμβάλει επίσης στην αύξηση της σύγκλισης στο εσωτερικό της ΕΕ και της ζώνης του ευρώ, μεταξύ άλλων και μέσω της ενίσχυσης της ανθεκτικότητάς τους.

¹ Βλ. εθνικά προγράμματα στην ηλεκτρονική διεύθυνση: https://ec.europa.eu/info/2017-european-semester-national-reform-programmes-and-stability-convergence-programmes_en και εαρινές οικονομικές προβλέψεις των υπηρεσιών της Επιτροπής του 2017, της 11ης Μαΐου 2017 στην ηλεκτρονική διεύθυνση: https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/economic-performance-and-forecasts/economic-forecasts/spring-2017-economic-forecast_en

Οι μεταρρυθμίσεις πρέπει να λαμβάνουν δεόντως υπόψη την ιδιαίτερη κοινωνικοοικονομική κατάσταση και τις προκλήσεις σε κάθε κράτος μέλος. Από το 2010, έχουν θεσπιστεί σημαντικές μεταρρυθμίσεις της αγοράς εργασίας, ιδίως σε ορισμένες από τις χώρες που έχουν πληγεί περισσότερο από την κρίση. Οι μεταρρυθμίσεις αυτές συνέβαλαν στην αύξηση της ικανότητας προσαρμογής των οικονομιών τους, στην αποκατάσταση της ανταγωνιστικότητας και στην αύξηση της απασχόλησης. Με άλλες μεταρρυθμίσεις επιχειρήθηκε η βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος και του τρόπου λειτουργίας των χρηματοοικονομικών αγορών και των αγορών προϊόντων. Πρόσφατα, δίνεται όλο και περισσότερη προσοχή στη μετατόπιση της φορολογίας από την εργασία και στον εκσυγχρονισμό των κοινωνικών πολιτικών και των παραμέτρων των αγορών εργασίας, προκειμένου να βελτιωθεί η λειτουργία τους και να επιτευχθεί δίκαιη κατανομή των οφελών της ανάπτυξης σε ολόκληρη την κοινωνία. Ωστόσο, θα πρέπει να καταβληθούν περαιτέρω προσπάθειες, ιδίως όσον αφορά τη μεταρρύθμιση των αγορών προϊόντων και υπηρεσιών και τον εκσυγχρονισμό της δημόσιας διοίκησης, τομείς που είναι σημαντικοί για τη διευκόλυνση επενδύσεων και για αυξημένη εμπορική ολοκλήρωση και ανταγωνιστικότητα.

Οι μεταρρυθμίσεις πρέπει επίσης να εξασφαλίζουν τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα της ανάκαμψης της οικονομίας και να βελτιώνουν την ανθεκτικότητα σε μελλοντικές οικονομικές και κοινωνικές προκλήσεις. Αυτό απαιτεί να δοθεί μεγαλύτερη έμφαση σε μεταρρυθμίσεις που διευκολύνουν τις επενδύσεις σε κοινωνικές υποδομές, εκπαίδευση, προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα, καθώς και στη διά βίου μάθηση. Χρειάζονται επίσης περισσότερες μεταρρυθμίσεις για την προώθηση της ικανότητας έρευνας και καινοτομίας και τη βελτίωση της παραγωγικότητας. Από τις μεταρρυθμίσεις αυτές θα μπορούσαν να επωφεληθούν κράτη μέλη με υστέρηση που υφίστανται ολοένα και μεγαλύτερες πιέσεις προκειμένου να στραφούν στην ειδίκευση σε βιομηχανίες έντασης γνώσης. Οι εν λόγω μεταρρυθμίσεις θα μπορούσαν επίσης να βοηθήσουν χώρες με χρόνια χαμηλή αύξηση της παραγωγικότητας. Επιπλέον, θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στη συνολική αποτελεσματικότητα των συστημάτων κοινωνικής πρόνοιας και φορολόγησης-παροχών. Σε χώρες με πλεονάζουσες αποταμιεύσεις και χαμηλό επίπεδο επενδύσεων, απαιτούνται πρόσθετες επενδύσεις για να εξασφαλιστεί η οικονομική επιτυχία στο μέλλον, ιδίως λαμβανομένης υπόψη της γήρανσης του πληθυσμού.

Εξακολουθούν να υπάρχουν πολλοί περιορισμοί που δυσχεραίνουν τις επιχειρηματικές δραστηριότητες. Οι εισροές άμεσων ξένων επενδύσεων παραμένουν σε χαμηλά επίπεδα και η εμπορική ολοκλήρωση και διαφοροποίηση σε ορισμένα τμήματα της οικονομίας της ΕΕ παραμένει ασθενής. Συνεχίζονται οι περιορισμοί στην παροχή επαγγελματικών υπηρεσιών, οι δυσανάλογες κανονιστικές απαιτήσεις και οι επαχθείς διοικητικές διαδικασίες σε ορισμένους τομείς υπηρεσιών. Ο κατακερματισμός και η αναποτελεσματικότητα των αγορών δημοσίων συμβάσεων εξακολουθούν να υφίστανται. Οι εν λόγω παράγοντες εξακολουθούν να

παρακωλύουν την εμπορική ολοκλήρωση στην εσωτερική αγορά και να επιβραδύνουν την ολοκλήρωση της αλυσίδας αξιών των επιχειρήσεων με την επιβολή πρόσθετων δαπανών ή τον περιορισμό της πρόσβασής τους στις αγορές. Η ενίσχυση της καινοτομίας και της παραγωγικότητας και η μείωση των αποκλίσεων στις οικονομικές επιδόσεις των διαφόρων επιχειρήσεων, τομέων και περιφερειών δημιουργούν προϋποθέσεις για δυναμικές μισθολογικές εξελίξεις και βελτιώσεις στο διαθέσιμο εισόδημα των νοικοκυριών.

Οι κοινωνικές προτεραιότητες πρέπει να αποτελούν βασικό στοιχείο των μεταρρυθμιστικών προσπαθειών. Όπως επισημαίνεται στη Λευκή Βίβλο για το μέλλον της Ευρώπης και στο έγγραφο προβληματισμού σχετικά με την κοινωνική διάσταση της Ευρώπης έως το 2025, η ανάκαμψη είναι ακόμη άνισα κατανομημένη στην κοινωνία και στις περιφέρειες. Η αντιμετώπιση της κρίσης, από τη μακροχρόνια ανεργία έως τα υψηλά επίπεδα δημόσιου και ιδιωτικού χρέους, εξακολουθεί να αποτελεί επείγουσα προτεραιότητα. Χρειάζονται διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις για την ενίσχυση της κοινωνικής δικαιοσύνης, τον περιορισμό των εισοδηματικών ανισοτήτων και τη στήριξη της σύγκλισης με σκοπό τη βελτίωση των αποτελεσμάτων. Κατά τον σχεδιασμό και την εφαρμογή του προγράμματος μεταρρυθμίσεων θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι κοινωνικές προτεραιότητες και συνέπειες.

Για να συμβάλει στην αντιμετώπιση ορισμένων εκ των ζητημάτων αυτών και να καθοδηγήσει την περαιτέρω σύγκλιση, η Επιτροπή παρουσίασε την πρότασή της για έναν ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων. Στόχος του πυλώνα είναι ο καθορισμός σημαντικών αρχών για τη στήριξη λειτουργικών και δίκαιων αγορών εργασίας και συστημάτων κοινωνικής πρόνοιας. Ο πυλώνας έχει σχεδιαστεί για την καθοδήγηση μιας ανανεωμένης διαδικασίας σύγκλισης. Η ανάλυση και οι συστάσεις του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου θα αντικατοπτρίζουν και θα προωθούν τις αρχές που κατοχυρώνονται στον πυλώνα μέσω της αξιολόγησης, της παρακολούθησης και της σύγκρισης της προόδου που επιτυγχάνεται για την εφαρμογή τους. Σε ορισμένους τομείς θα διενεργούνται συγκριτική αξιολόγηση και ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών. Ένας πίνακας αποτελεσμάτων στον κοινωνικό τομέα θα συμβάλει στην παρακολούθηση της προόδου.

Το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο και οι ειδικές ανά χώρα συστάσεις παρέχουν ετήσια καθοδήγηση για τις μεταρρυθμίσεις των κρατών μελών. Μολονότι οι συστάσεις που απευθύνονται στα κράτη μέλη προσαρμόζονται κάθε έτος ώστε να αντικατοπτρίζουν την πρόοδο που έχει σημειωθεί και το μεταβαλλόμενο περιβάλλον, είναι σταθερά συνδεδεμένες με τις ευρύτερες προτεραιότητες που παρουσιάστηκαν στην ομιλία του Προέδρου της Επιτροπής για την κατάσταση της Ένωσης και στην Ετήσια Επισκόπηση της Ανάπτυξης. Για τις χώρες της ζώνης του ευρώ, αντικατοπτρίζουν επίσης τις συστάσεις για την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ. Η συνοχή και η συνέπεια μεταξύ των συστάσεων για τη ζώνη του ευρώ και των ειδικών ανά χώρα συστάσεων είναι ουσιαστικής σημασίας ώστε να διασφαλιστεί ότι έχει επιτευχθεί το κατάλληλο μείγμα πολιτικής στο επίπεδο της ζώνης του ευρώ και

ότι οι δευτερογενείς επιπτώσεις εντός της ζώνης του ευρώ αντικατοπτρίζονται κατάλληλα στη διαδικασία χάραξης πολιτικής. Το ευρύτερο και πιο μακροπρόθεσμο όραμα της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» και οι στόχοι βιώσιμης ανάπτυξης του θεματολογίου 2030 διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην καθοδήγηση της δράσης σε ετήσια βάση, αποτελούν το κλειδί για την καθοδήγησή της σε ετήσια βάση και ενσωματώνονται πλήρως στο Ευρωπαϊκό Εξάμηνο.

Η Επιτροπή έχει λάβει συγκεκριμένα μέτρα για τη βελτίωση και στήριξη της εφαρμογής και την οικειοποίηση των μεταρρυθμίσεων από τα κράτη μέλη. Όπως και κατά τα προηγούμενα έτη, οι συστάσεις βασίζονται σε ολοκληρωμένο πολυεπίπεδο διάλογο με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, τα εθνικά κοινοβούλια, τις δημόσιες αρχές των κρατών μελών, τους κοινωνικούς εταίρους, την κοινωνία των πολιτών και άλλους σημαντικούς ενδιαφερόμενους φορείς. Για πρώτη φορά, η Επιτροπή προέβη σε διαβουλεύσεις με τα κράτη μέλη σχετικά με τα δημοσιευθέντα τον Φεβρουάριο² σχέδια των εκθέσεων ανά χώρα, ενισχύοντας έτσι την κοινή αντίληψη των βασικών οικονομικών και κοινωνικών προτεραιοτήτων. Η Επιτροπή διεξάγει επίσης τακτικές διαβουλεύσεις με τους κοινωνικούς εταίρους σε ενωσιακό και εθνικό επίπεδο, και κάλεσε τα κράτη μέλη να δώσουν μεγαλύτερη προσοχή στη συμβολή των εθνικών κοινωνικών εταίρων. Αυτό περιλαμβάνει τη στενότερη συμμετοχή τους στην κατάρτιση των εθνικών προγραμμάτων μεταρρυθμίσεων και, στη συνέχεια, τη διαβούλευση με αυτούς σε σημαντικά στάδια του Εξαμήνου. Στις προτάσεις της για τις συστάσεις ανά χώρα του τρέχοντος έτους, η Επιτροπή επικεντρώνεται επίσης στα θέματα που απαιτούν κατεπείγουσα προσοχή.

2. Η ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΠΡΟΟΔΟΣ ΟΣΩΝ ΑΦΟΡΑ ΤΙΣ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΚΑΙ ΤΗ ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΤΩΝ ΑΝΙΣΟΡΡΟΠΙΩΝ

Η εμπειρία των τελευταίων ετών επιβεβαιώνει ότι τα κράτη μέλη έχουν δεσμευτεί να συνεχίσουν ενεργά τις διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις. Η εξέλιξη της προόδου προς την υλοποίηση κάθε ειδικής ανά χώρα σύστασης μπορεί να διαπιστωθεί σαφέστατα εάν εξεταστεί ολόκληρη η περίοδος, αρχής γενομένης από την έκδοσή της. Το μεγαλύτερο μέρος των μεταρρυθμίσεων έχουν σημειώσει ουσιαστική πρόοδο, ενώ ο ρυθμός και το βάθος της εφαρμογής τους από τα κράτη μέλη ποικίλλει. Για να διευκολύνει την οικειοποίηση των μεταρρυθμίσεων από τα κράτη μέλη και να συμβάλει στην καλύτερη εφαρμογή τους, η Επιτροπή μετατόπισε την εστίαση σε βασικά ζητήματα προτεραιότητας με μακροοικονομική και κοινωνική σημασία. Κατά τη διάρκεια των τελευταίων κύκλων του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, οι συστάσεις έχουν εστιασθεί περισσότερο σε μεταρρυθμιστικά μέτρα που μπορούν να υλοποιηθούν εντός 12-18 μηνών. Μολονότι αυτό είναι καίριας σημασίας για να αναπτυχθεί δυναμική και να δρομολογηθούν τα πρώτα μέτρα, το εν λόγω

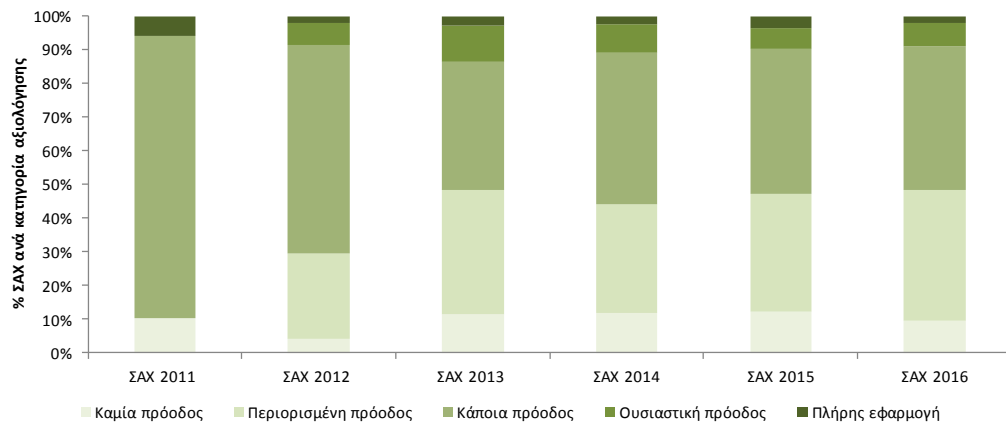
² Βλ. https://ec.europa.eu/info/publications/2017-european-semester-country-reports_en

χρονοδιάγραμμα είναι περιοριστικό για μια πραγματική αξιολόγηση: η εμπειρία δείχνει ότι συχνά οι μεταρρυθμίσεις υλοποιούνται σταδιακά για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα και ο αντίκτυπός τους χρειάζεται να μετράται επί σειρά ετών.

Περίπου τα δύο τρίτα των ειδικών ανά χώρα συστάσεων που εκδόθηκαν έως το 2016 έχουν εφαρμοστεί με τουλάχιστον «κάποια πρόοδο». Από το 2011, το Συμβούλιο εκδίδει σειρά συστάσεων σε ετήσια βάση για κάθε κράτος μέλος. Οι στοχευμένες μεταρρυθμίσεις είναι συχνά υπερβολικά ευρείες και απαιτούν χρόνο για να προετοιμαστούν και να εφαρμοστούν σύμφωνα με τις εθνικές πρακτικές. Οι κυβερνήσεις, τα εθνικά κοινοβούλια, οι κοινωνικοί εταίροι, άλλοι ενδιαφερόμενοι φορείς και μεμονωμένοι πολίτες πρέπει να επενδύουν χρόνο, να διεξάγουν συζητήσεις και να διενεργούν αναλύσεις ώστε να επιτυγχάνουν τα καλύτερα αποτελέσματα για τα ζητήματα που αντιμετωπίζονται με τις συστάσεις. Γι' αυτά απαιτούνται γενικά συμβιβαστικές λύσεις που επιτυγχάνουν εξισορρόπηση μεταξύ διαφορετικών οικονομικών, κοινωνικών, θεσμικών και πολιτικών παραμέτρων.

Η πρόοδος όσον αφορά την εφαρμογή των συστάσεων των προηγούμενων ετών είναι σημαντικά μεγαλύτερη από ό, τι για τις συστάσεις που διατυπώθηκαν λιγότερο από ένα χρόνο πριν. Αυτό επιβεβαιώνει ότι η εφαρμογή μεταρρυθμίσεων απαιτεί χρόνο και ότι είναι σημαντικό να αξιολογηθεί η διαδικασία μεσοπρόθεσμα και όχι μόνο η βραχυπρόθεσμη προοπτική. Στο πλαίσιο της πολυετούς προοπτικής, η πρόοδος των μεταρρυθμίσεων ήταν μεγαλύτερη στους τομείς πολιτικής που αφορούν τη δημοσιονομική πολιτική και τη δημοσιονομική διακυβέρνηση, καθώς και στον τομέα των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών. Αυτό αντανακλά σε μεγάλο βαθμό τις προσπάθειες που καταβάλλονται για την αντιμετώπιση της οικονομικής και χρηματοπιστωτικής κρίσης, καθώς έπρεπε να αντιμετωπιστούν τα υψηλά επίπεδα χρέους και ελλείμματος και να σταθεροποιηθεί ο χρηματοπιστωτικός τομέας. Έχουν ληφθεί σημαντικά μέτρα σε πολλές χώρες για τη βελτίωση της βιωσιμότητας των συνταξιοδοτικών συστημάτων. Οι τομείς στους οποίους σημειώθηκε βραδύτερη πρόοδος είναι η υγεία και η μακροχρόνια περίθαλψη, η διεύρυνση της φορολογικής βάσης, η βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος, η πρόσβαση στη χρηματοδότηση και ο ανταγωνισμός στον τομέα των υπηρεσιών. Ορισμένοι από αυτούς αποτελούν μακροπρόθεσμες προτεραιότητες που θα καταστούν πιο πιεστικές λόγω αυξανόμενων δημογραφικών προκλήσεων και θα μπορούσαν να επιταθούν εάν η ανάπτυξη παραμείνει μέτρια. Από την έναρξη του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου το 2011, ο ρυθμός προόδου — όπως αξιολογείται ένα έτος μετά την έκδοση των συστάσεων — σημείωσε μικρή μείωση. Αυτό μπορεί εν μέρει να οφείλεται στο γεγονός ότι πραγματοποιήθηκαν αρχικά οι ευκολότερες σε πολιτικό επίπεδο μεταρρυθμίσεις και στη μεγαλύτερη συναίσθηση του επείγοντος κατά τη διάρκεια της κρίσης. Ωστόσο, η εν λόγω τάση αυτή έχει ανακοπεί με την εφαρμογή των ειδικών ανά χώρα συστάσεων του 2016.

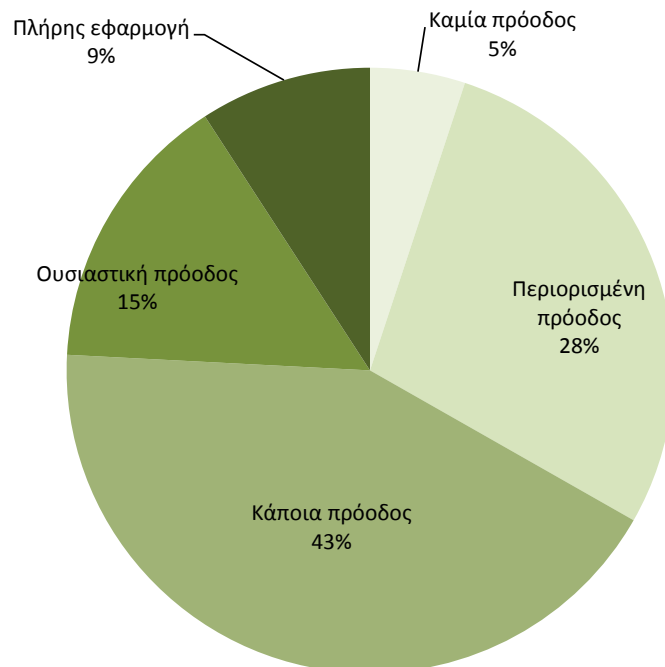
Γράφημα 1: Η εφαρμογή των ειδικών ανά χώρα συστάσεων: ετήσια αξιολόγηση από το 2011 σε κάθε διαδοχικό έτος

* 2011-2012: Διάφορες κατηγορίες αξιολόγησης ΣΑΧ

** Η συνολική αξιολόγηση των ειδικών ανά χώρα συστάσεων που αφορούν τη δημοσιονομική πολιτική περιλαμβάνει τη συμμόρφωση με το Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης

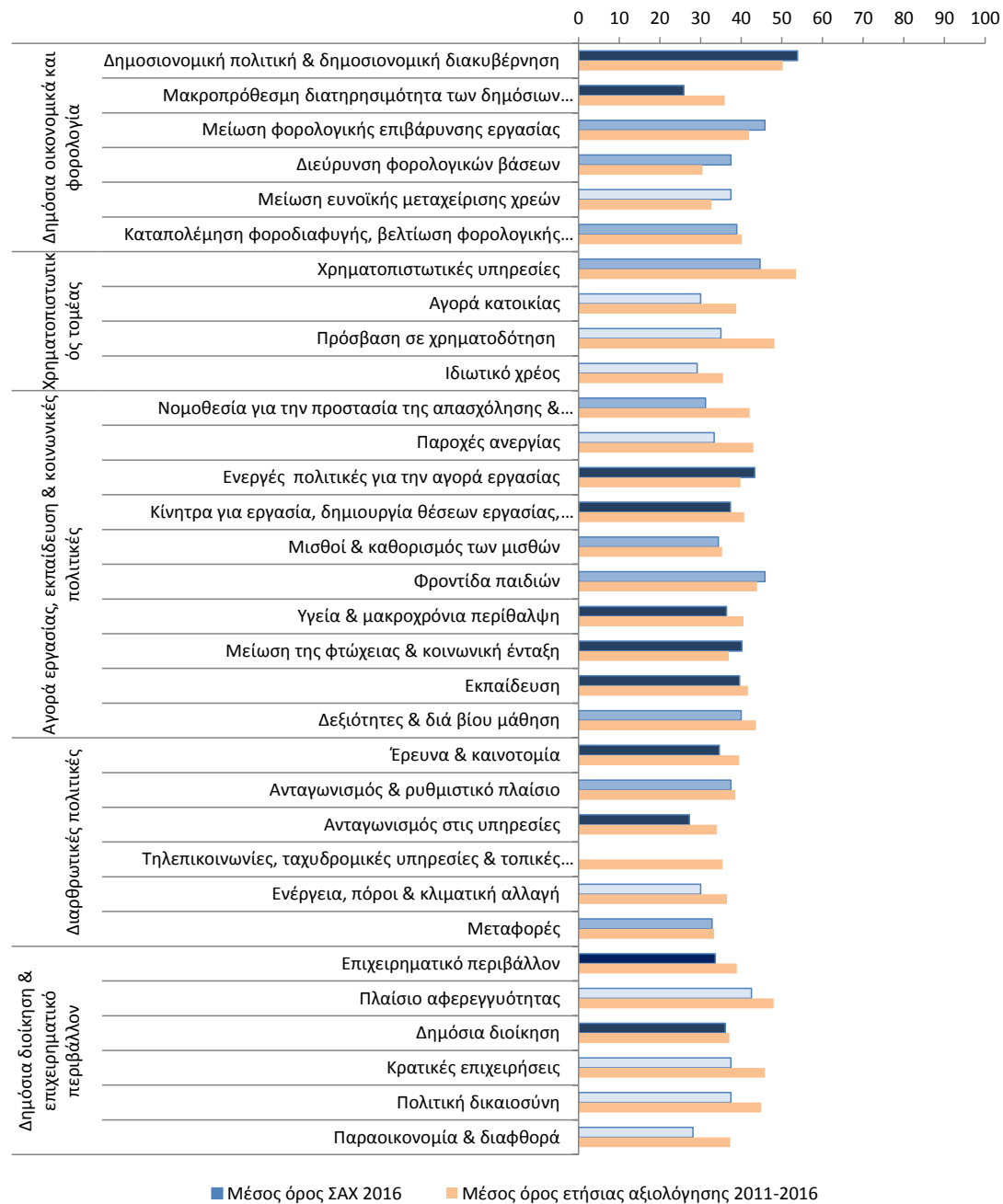
Γράφημα 2: Γενική εφαρμογή των ειδικών ανά χώρα συστάσεων 2011 — 2016 έως σήμερα (πολυετής αξιολόγηση)

Μετά την έγκριση των ειδικών ανά χώρα συστάσεων του προηγούμενου έτους, τα κράτη μέλη έχουν σημειώσει ιδιαίτερα σημαντική πρόοδο στους τομείς της δημοσιονομικής πολιτικής και της δημοσιονομικής διακυβέρνησης, καθώς και

στις ενεργές πολιτικές για την αγορά εργασίας. Έχουν ληφθεί μέτρα στους τομείς των φορολογικών πολιτικών (μείωση της φορολογικής επιβάρυνσης της εργασίας), της αγοράς εργασίας και των κοινωνικών πολιτικών (ιδίως όσον αφορά τη μείωση της φτώχειας, την κοινωνική ένταξη και την παιδική φροντίδα) και των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών. Στους τομείς με τη μικρότερη πρόοδο περιλαμβάνονται η μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα των δημόσιων οικονομικών, ο ανταγωνισμός στον τομέα των υπηρεσιών και το επιχειρηματικό περιβάλλον. Η γενική εικόνα που προκύπτει είναι ότι τα κράτη μέλη εξακολουθούν να καταβάλλουν προσπάθειες για την υλοποίηση των μεταρρυθμίσεων, αλλά ο βαθμός της προόδου κυμαίνεται από «περιορισμένη» έως «κάποια» για τους περισσότερους τομείς πολιτικής που προσδιορίζονται στις ειδικές ανά χώρα συστάσεις του 2016. Αυτό σημαίνει ότι πρέπει να γίνουν ακόμη πολλά πριν από την πλήρη εφαρμογή των μεταρρυθμίσεων και την επίτευξη αποτελεσμάτων για τους πολίτες και τις επιχειρήσεις.

Γράφημα 3: Αξιολόγηση της προόδου όσον αφορά τις ειδικές ανά χώρα συστάσεις του 2016 ανά τομέα πολιτικής

Απευθύνεται σε 1-5 κράτη μέλη

Απευθύνεται σε 6-10 κράτη μέλη

Απευθύνεται σε 11+ κράτη μέλη

Η διόρθωση των μακροοικονομικών ανισορροπιών συνεχίζεται, απεικονίζοντας την πρόοδο στην εφαρμογή των σχετικών μεταρρυθμίσεων, αλλά παραμένει σε

μεγάλο βαθμό ασύμμετρη σε επίπεδο ΕΕ, με την έννοια ότι έχει σημειωθεί περαιτέρω πρόοδος από χώρες με εξωτερικά ελλείμματα ή χρέη. Συγχρόνως, εξακολουθούν να υφίστανται υψηλά πλεονάσματα στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών σε ορισμένα άλλα κράτη. Το επακόλουθο συνεχιζόμενο πλεόνασμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών της ζώνης του ευρώ αντικατοπτρίζει τη συνολική δυναμική της ζήτησης που εξακολουθεί να υστερεί σε σχέση με την οικονομική δραστηριότητα. Επιπλέον, ο δομικός πληθωρισμός κυμαίνεται σε ιστορικά χαμηλά επίπεδα. Τούτο συνεπάγεται ένα δύσκολο περιβάλλον για τις χώρες που πρέπει να μειώσουν το εσωτερικό και το εξωτερικό χρέος. Ως εκ τούτου, η απομόχλευση του χρέους στον ιδιωτικό και τον δημόσιο τομέα προχωρεί με αργό και άνισο ρυθμό, καθώς παρεμποδίζεται από χαμηλή ονομαστική ανάπτυξη. Η τόνωση της ανταγωνιστικότητας των τιμών και της ανταγωνιστικότητας ανεξαρτήτως τιμών θα συμβάλει στην εξωτερική επανεξισορρόπηση στη ζώνη του ευρώ. Τα κράτη μέλη με ελλείμματα στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών ή υψηλά επίπεδα εξωτερικού χρέους, μπορούν να συμβάλουν στην επανεξισορρόπηση της ζώνης του ευρώ μέσω της θέσπισης μέτρων που συμβάλλουν στην αύξηση της παραγωγικότητας. Τα κράτη μέλη με υψηλά πλεονάσματα στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών μπορούν να συμβάλουν στην επανεξισορρόπηση της ζώνης του ευρώ μέσω διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων και άλλων μέτρων που διευκολύνουν τη διοχέτευση των υπέρμετρων αποταμιεύσεων στην εγχώρια ζήτηση. Αυτό μπορεί να γίνει ιδίως μέσω της ενίσχυσης των επενδύσεων και της προώθησης μεγαλύτερων αυξήσεων στους μισθούς. Για να επιτευχθεί αυτό, το σημερινό περιβάλλον χαμηλών επιτοκίων παρέχει επίσης πρόσθετες δυνατότητες, ιδίως σε χώρες με σημαντικά δημοσιονομικά περιθώρια.

Απομένει να αντιμετωπιστούν ορισμένες ανισορροπίες. Τα επίπεδα ιδιωτικού, δημόσιου και εξωτερικού χρέους εξακολουθούν να είναι πολύ υψηλά σε ορισμένες χώρες. Η διατήρηση των εν λόγω χρεών σε σταθερή πτωτική τροχιά είναι ουσιαστικής σημασίας για τη μείωση των τρωτών σημείων, ενόψει επίσης της προβλεπόμενης ανάκαμψης του πληθωρισμού και των επιτοκίων. Τα κεφαλαιακά αποθέματα ασφαλείας στον χρηματοπιστωτικό τομέα έχουν ενισχυθεί, αλλά ανακύπτουν προκλήσεις από τη χαμηλή κερδοφορία, σε συνδυασμό με τα υψηλά επίπεδα μη εξυπηρετούμενων δανείων. Οι συνθήκες της αγοράς εργασίας βελτιώνονται σε όλους τους τομείς, μολονότι η επίμονα υψηλή ανεργία και η ανισότητα εξακολουθούν να προκαλούν κοινωνικά προβλήματα και να επηρεάζουν αρνητικά τις οικονομικές επιδόσεις σε ορισμένα κράτη μέλη. Σε όλο και περισσότερα κράτη μέλη, οι προκλήσεις συνδέονται με ισχυρές διακυμάνσεις των τιμών των κατοικιών.

Τον Φεβρουάριο του 2017, η Επιτροπή εντόπισε ανισορροπίες σε 12 κράτη μέλη· η κατάλληλη παρακολούθηση αποτελεί μέρος των ειδικών ανά χώρα συστάσεων, όπου αναφέρονται οι προκλήσεις που εντοπίστηκαν στο πλαίσιο της διαδικασίας μακροοικονομικών ανισορροπιών. Διενεργήθηκαν εμπεριστατωμένες επισκοπήσεις σε 13 κράτη μέλη. Το συμπέρασμα στο οποίο κατέληξαν είναι ότι η Φινλανδία δεν

αντιμετωπίζει πλέον ανισορροπίες, ενώ έξι χώρες αντιμετωπίζουν ανισορροπίες (Γερμανία, Ιρλανδία, Ισπανία, Κάτω Χώρες, Σλοβενία και Σουηδία) και άλλες έξι αντιμετωπίζουν υπερβολικές ανισορροπίες (Βουλγαρία, Γαλλία, Κροατία, Ιταλία, Κύπρος και Πορτογαλία). Για την Κύπρο, την Ιταλία και την Πορτογαλία, η Επιτροπή ανακοίνωσε τον Φεβρουάριο ότι θα επανεξετάσει την αξιολόγησή της, αφού λάβει υπόψη το επίπεδο φιλοδοξίας των εθνικών τους προγραμμάτων μεταρρυθμίσεων.

Πλαίσιο 1. Αξιολόγηση των εθνικών προγραμμάτων μεταρρυθμίσεων της Ιταλίας, της Κύπρου και της Πορτογαλίας

Τον Φεβρουάριο του 2017, η Επιτροπή ανακοίνωσε ότι η Ιταλία, η Κύπρος και η Πορτογαλία αντιμετώπιζαν υπερβολικές ανισορροπίες και ότι, υπό το πρίσμα των συνεχιζόμενων διαρθρωτικών αδυναμιών που προκύπτουν από την ανάλυση που περιέχεται στις εμπεριστατωμένες επισκοπήσεις, θα επανεξετάσει την εν λόγω αξιολόγηση τον Μάιο. Η Επιτροπή συνέχισε να παρακολουθεί τις εξελίξεις σε αυτές τις τρεις χώρες, κυρίως τις δεσμεύσεις πολιτικής που περιγράφονται στα εθνικά τους προγράμματα μεταρρυθμίσεων, τα οποία υποβλήθηκαν τον Απρίλιο.

Το πρόγραμμα της Κύπρου παραθέτει λεπτομερώς τις πολιτικές πρωτοβουλίες που προβλέπονται βραχυπρόθεσμα και μεσοπρόθεσμα για την αντιμετώπιση άλλων οικονομικών και διαρθρωτικών προκλήσεων. Τα θέματα αυτά θα αντιμετωπιστούν ιδίως με την ενίσχυση της αποδοτικότητας του δημοσίου τομέα, τη βελτίωση της λειτουργίας του πλαισίου αφερεγγυότητας, την απλούστευση της έκδοσης και μεταβίβασης των τίτλων ιδιοκτησίας και τον εκσυγχρονισμό του δικαστικού συστήματος. Το πρόγραμμα παρουσιάζει επίσης μέτρα πολιτικής για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και την άρση των εμποδίων στις επενδύσεις, ιδίως με τη συνέχιση της εφαρμογής του σχεδίου δράσης για την ανάπτυξη. Μολονότι πολλές δεσμεύσεις για μεταρρυθμίσεις φαίνεται να είναι αρκετά φιλόδοξες για την αντιμετώπιση των προκλήσεων της Κύπρου, σε γενικές γραμμές δεν υπάρχουν λεπτομερή στοιχεία σχετικά με το πότε θα εγκριθούν και θα εφαρμοστούν.

Το πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων της Ιταλίας για το 2017 παρουσιάζει βραχυπρόθεσμες και μεσοπρόθεσμες δεσμεύσεις, σε συνέχεια με τα προηγούμενα ανάλογα προγράμματα. Μεταξύ των μέτρων που πρόκειται να ληφθούν έως τα μέσα του 2017 περιλαμβάνονται η τελική έγκριση των εκκρεμούντων νόμων για τον ανταγωνισμό, η μεταρρύθμιση της ποινικής διαδικασίας και των διατάξεων για την παραγραφή, και η εφαρμογή της νομοθεσίας για την καταπολέμηση της φτώχειας. Έχουν επίσης προγραμματιστεί μέτρα που σχετίζονται με διαπραγματεύσεις σε επίπεδο επιχειρήσεων, τη μετατόπιση της φορολογίας και τις ιδιωτικοποιήσεις. Μεσοπρόθεσμα, το πρόγραμμα εστιάζεται ιδίως στα δημόσια οικονομικά, τη φορολογία, την αγορά εργασίας, το τραπεζικό και το πιστωτικό σύστημα, τον ανταγωνισμό, τη δημόσια διοίκηση και το δικαστικό σύστημα, καθώς και τις επενδύσεις. Μολονότι πολλές δεσμεύσεις για μεταρρυθμίσεις φαίνεται να είναι αρκετά φιλόδοξες ώστε να αντιμετωπιστούν κατάλληλα οι προκλήσεις της Ιταλίας, η αξιοπιστία τους εξαρτάται από την εφαρμογή στην πράξη.

Το μεταρρυθμιστικό πρόγραμμα του 2017 για την Πορτογαλία παρουσιάζει μια μεσοπρόθεσμη οικονομική και κοινωνική στρατηγική που αποτελεί συνέχεια του προγράμματος του 2016. Τα προτεινόμενα μέτρα αποσκοπούν στην αύξηση του επιπέδου των δεξιοτήτων του εργατικού δυναμικού· στην αντιμετώπιση του κατακερματισμού της αγοράς εργασίας, τη βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος και την αύξηση της ανταγωνιστικότητας των πορτογαλικών επιχειρήσεων· στην αντιμετώπιση του εταιρικού χρέους και της ανεργίας· στον εκσυγχρονισμό της δημόσιας διοίκησης και τη βελτίωση της κοινωνικής προστασίας. Μολονότι πολλές δεσμεύσεις για μεταρρυθμίσεις φαίνεται να είναι αρκετά φιλόδοξες ώστε να αντιμετωπιστούν κατάλληλα οι προκλήσεις της Πορτογαλίας, το έγγραφο δεν περιλαμβάνει λεπτομέρειες καθώς και συγκεκριμένα σχέδια υλοποίησης σε ορισμένους βασικούς τομείς, όπως η μείωση του ιδιωτικού και του δημόσιου χρέους. Οι πορτογαλικές αρχές παρείχαν περαιτέρω λεπτομέρειες σχετικά με τα μέτρα και το χρονοδιάγραμμα με επιστολή στις 14 Μαΐου 2017.

Ως αποτέλεσμα αυτών των αξιολογήσεων και λαμβάνοντας υπόψη όλες τις διαθέσιμες πληροφορίες, η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι δεν υφίσταται επί του παρόντος λόγος ανάλυσης που να δικαιολογεί την επιτάχυνση της διαδικασίας μακροοικονομικών ανισορροπιών, υπό την προϋπόθεση ότι τα εν λόγω κράτη μέλη θα εφαρμόσουν άμεσα και πλήρως τις μεταρρυθμίσεις που προβλέπονται στις οικείες ειδικές ανά χώρα συστάσεις. Η Επιτροπή θα συνεχίσει να παρακολουθεί αυτές τις τρεις χώρες, όπως και όλες τις χώρες με υπερβολικές ανισορροπίες, ιδίως μέσω «ειδικής παρακολούθησης».

Η Επιτροπή έχει επιτείνει την παρακολούθηση της υλοποίησης των πολιτικών στο πλαίσιο της διαδικασίας μακροοικονομικών ανισορροπιών. Σύμφωνα με την απόφαση που έλαβε το περασμένο έτος για τον εξορθολογισμό των κατηγοριών των κρατών μελών στο πλαίσιο της διαδικασίας μακροοικονομικών ανισορροπιών, η διαδικασία «ειδικής παρακολούθησης» εφαρμόστηκε σε όλες τις χώρες με ανισορροπίες ή υπερβολικές ανισορροπίες. Το βάθος της διαδικασίας παρακολούθησης αντικατοπτρίζει το φάσμα των προκλήσεων και τη σοβαρότητα των ανισορροπιών. Ο στόχος είναι να συμβάλει σε μια ταχύτερη και πιο ολοκληρωμένη πολιτική για την αντιμετώπιση των ανισορροπιών που διαπιστώθηκαν, μέσω της εντατικοποίησης του διαλόγου μεταξύ της Επιτροπής και των εθνικών αρχών.

3. ΚΥΡΙΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΩΝ ΣΥΣΤΑΣΕΩΝ 2017-2018

Ο γενικός στόχος των συστάσεων είναι να δημιουργηθούν περισσότερες θέσεις απασχόλησης και ταχύτερη ανάπτυξη, λαμβάνοντας παράλληλα υπόψη θέματα κοινωνικής δικαιοσύνης. Οι συστάσεις επιλέγονται μετά από ευρεία ανάλυση πολιτικής και συνεργασία με τους κύριους ενδιαφερόμενους φορείς. Βασίζονται στα ζητήματα που εντοπίστηκαν στο πλαίσιο της ετήσιας επισκόπησης της ανάπτυξης, της διαδικασίας μακροοικονομικών ανισορροπιών, της εποπτείας στο πλαίσιο του

Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης, των επισκέψεων σε χώρες, των διαβουλεύσεων των κρατών μελών, της τριμερούς κοινωνικής συνόδου κορυφής, της ετήσιας διάσκεψης για ανάπτυξη χωρίς αποκλεισμούς με την κοινωνία των πολιτών, καθώς και των συστάσεων για τη ζώνη του ευρώ.

Οι προκλήσεις διαφοροποιούνται σημαντικά από το ένα κράτος μέλος στο άλλο.

Σε ορισμένα κράτη μέλη, για παράδειγμα σε εκείνα που αντιμετωπίζουν υπερβολικές ανισορροπίες, οι προκλήσεις που εντοπίστηκαν απαιτούν ολοκληρωμένη και μερικές φορές επείγουσα πολιτική δράση. Σε άλλα, όπου οι οικονομικές επιδόσεις είναι σε γενικές γραμμές ικανοποιητικές και οι προκλήσεις πιο ειδικές, συνιστάται πιο στοχευμένη πολιτική δράση. Αυτές οι διαφορές αντικατοπτρίζονται στον αριθμό των συστάσεων που απευθύνονται σε κάθε κράτος μέλος, καθώς και στο πεδίο εφαρμογής και στη διατύπωσή τους. Αναμένεται από τα κράτη μέλη να λάβουν μέτρα για την αντιμετώπιση όλων των προκλήσεων που εντοπίστηκαν στο πλαίσιο της συνολικής ανάλυσης στις εκθέσεις ανά χώρα που δημοσιεύτηκαν τον Φεβρουάριο, ακόμη και αν αυτές δεν αντικατοπτρίζονται στις ειδικές ανά χώρα συστάσεις. Θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στην κατάλληλη αλληλουχία των μεταρρυθμίσεων και στη λήψη συνοδευτικών μέτρων κατά περίπτωση, με βάση την εκτίμηση των διανεμητικών επιπτώσεων των μεταρρυθμίσεων.

Αγορά εργασίας

Πολλά κράτη μέλη έχουν εφαρμόσει μεταρρυθμίσεις για την ενίσχυση των επιδόσεων των αγορών εργασίας, αλλά απαιτούνται περαιτέρω προσπάθειες για την αντιμετώπιση των υψηλών επιπέδων ανεργίας. Οι μεταρρυθμίσεις που έχουν ήδη συντελεστεί αποδίδουν καρπούς όσον αφορά τη δημιουργία θέσεων εργασίας και τη βελτίωση των συνθηκών στην αγορά εργασίας. Ωστόσο, η ανεργία των νέων και η μακροχρόνια ανεργία εξακολουθούν να αποτελούν επιτακτικές προτεραιότητες και χρειάζονται περισσότερες προσπάθειες για να προωθηθούν ανθεκτικές και χωρίς αποκλεισμούς αγορές εργασίας. Οι εν λόγω προσπάθειες περιλαμβάνουν την αντιμετώπιση του κατακερματισμού της αγοράς εργασίας και τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας των ενεργών πολιτικών για την αγορά εργασίας (για παράδειγμα, στο Βέλγιο, τη Βουλγαρία, την Ιρλανδία, την Ιταλία, τη Λιθουανία, την Ουγγαρία, την Πορτογαλία και τη Ρουμανία) και των κοινωνικών πολιτικών (π.χ. στη Βουλγαρία, τη Λιθουανία και την Ισπανία). Ομοίως, πρέπει να αναπτυχθούν συστήματα συλλογικών διαπραγματεύσεων που συμβάλλουν περισσότερο στη δημιουργία θέσεων εργασίας και στην αύξηση της παραγωγικότητας. Σε ορισμένες χώρες που έχουν επιτύχει ή προσεγγίζουν την πλήρη απασχόληση, οι αυξήσεις των πραγματικών μισθών θα μπορούσαν να επισπεύσουν, με συναφείς θετικές επιπτώσεις, τη συνολική κατανάλωση. Τούτο θα μπορούσε να συμβάλει στη μείωση των υψηλών πλεονασμάτων στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών στη Γερμανία και τις Κάτω Χώρες.

Ο κατακερματισμός της αγοράς εργασίας αποτελεί εμπόδιο για την παραγωγικότητα και την ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού. Οι διαρθρωτικές αλλαγές στην απασχόληση είχαν ως συνέπεια την αύξηση της προσωρινής απασχόλησης. Οι νέες μορφές απασχόλησης μπορούν να αυξήσουν τις ευκαιρίες απασχόλησης και να ενισχύσουν την ανάπτυξη των επιχειρήσεων. Ωστόσο, μπορούν επίσης να περιορίσουν την πρόσβαση στην κοινωνική προστασία, την κατάρτιση και τις υπηρεσίες απασχόλησης, να αποδυναμώσουν την ασφάλεια των θέσεων απασχόλησης και να υπονομεύσουν τον στόχο της δημιουργίας ποιοτικών θέσεων εργασίας.

Πρέπει να καταβληθούν περισσότερες προσπάθειες για να βελτιωθεί η συμμετοχή στην αγορά εργασίας. Παρά τη συνεχή αύξηση της συμμετοχής των γυναικών στην αγορά εργασίας και ορισμένα μέτρα για τη βελτίωση της ισορροπίας μεταξύ επαγγελματικής και προσωπικής ζωής, εξακολουθούν να υπάρχουν σημαντικά χάσματα απασχόλησης και μισθολογικές διαφορές μεταξύ των δύο φύλων. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή εξακολουθεί να προτείνει στα κράτη μέλη να αναλάβουν δράση στο πεδίο αυτό. Επίσης, χρειάζονται επιπλέον προσπάθειες για τη βελτίωση της ένταξης των μεταναστών και των ατόμων που προέρχονται από οικογένειες μεταναστών γενικότερα στην αγορά εργασίας (για παράδειγμα, στο Βέλγιο, τη Γαλλία, τις Κάτω Χώρες, την Αυστρία και τη Φινλανδία).

Απαιτείται ένας συνδυασμός συνταξιοδοτικών μεταρρυθμίσεων, πολιτικών για την αγορά εργασίας, τη διά βίου μάθηση και την υγεία ώστε να στηριχτεί ένας πιο ενεργός πληθυσμός μεγαλύτερης ηλικίας. Οι μεγαλύτερης ηλικίας εργαζόμενοι έχουν δει τη συμμετοχή τους στην αγορά εργασίας να αυξάνεται, αλλά σε πολλές χώρες τα ποσοστά απασχόλησής τους παραμένουν χαμηλά. Ενόψει της γήρανσης του πληθυσμού και της αύξησης των δεικτών εξάρτησης, η συμμετοχή των ατόμων μεγαλύτερης ηλικίας στην αγορά εργασίας είναι ζωτικής σημασίας προκειμένου να διασφαλιστεί ότι τα συστήματα κοινωνικής προστασίας είναι βιώσιμα και επαρκή. Το να παραμένουν τα άτομα μεγαλύτερης ηλικίας ενεργά και υγιή είναι επίσης σημαντικό για την ευημερία τους. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο η Επιτροπή έχει προτείνει σειρά συστάσεων στις περιοχές εκείνες όπου η δράση ήταν πιο περιορισμένη και οι προκλήσεις είναι πιο πιεστικές (για παράδειγμα σε Γερμανία, Κροατία, Λουξεμβούργο, Αυστρία, Πολωνία και Σλοβενία). Τα κράτη μέλη έχουν αναλάβει με επιτυχία σημαντικές μεταρρυθμίσεις των συστημάτων ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης. Ωστόσο, υπάρχουν κράτη μέλη στα οποία η απόδοση, η βιωσιμότητα και η προσβασιμότητα της ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης παρεμποδίζονται από τη σταθερά χαμηλή χρηματοδότηση, την αναποτελεσματική κατανομή των πόρων, την υπερβολική εξάρτηση από τη νοσοκομειακή περίθαλψη, τις υψηλές άμεσες πληρωμές από τους ασθενείς και τις ελλείψεις προσωπικού. Για τα εν λόγω προβλήματα έχουν διατυπωθεί διάφορες συστάσεις (για παράδειγμα προς τη Λετονία, την Αυστρία και τη Ρουμανία).

Η συμβολή του κοινωνικού διαλόγου είναι σημαντική. Έχει μεγάλη σημασία να διασφαλιστεί ότι παρέχεται στους κοινωνικούς εταίρους η δυνατότητα να αναπτύξουν πλήρως το ρόλο τους στις συλλογικές διαπραγματεύσεις σύμφωνα με τις εθνικές πρακτικές. Εκτός από έναν εύρυθμο κοινωνικό διάλογο, η συμμετοχή και η εποικοδομητική συνεργασία των κοινωνικών εταίρων στον σχεδιασμό και την εφαρμογή των σχετικών πολιτικών και μεταρρυθμίσεων είναι ουσιαστικής σημασίας για την αύξηση της οικειοποίησης και της αποτελεσματικότητάς τους.

Συστήματα κοινωνικής προστασίας και ανισότητα

Τα συστήματα κοινωνικής προστασίας πρέπει να παρέχουν υπηρεσίες στήριξης σε όλους και επαρκή εισοδηματική στήριξη σε όσους έχουν ανάγκη, ενώ παράλληλα να προωθούν την απασχόληση και τη συμμετοχή στην αγορά εργασίας όσων μπορούν να εργασθούν. Χρειάζεται η κατάλληλη ισορροπία μεταξύ της προσαρμοστικότητας και της ασφάλειας, συμπεριλαμβανομένης κοινωνικής προστασίας ικανοποιητικού επίπεδου, κάλυψης και διάρκειας. Χρειάζονται επίσης μεταρρυθμίσεις που καθιστούν την εργασία οικονομικά αποδοτική ώστε να ενθαρρυνθούν οι μεταβάσεις στην απασχόληση.

Η εισοδηματική ανισότητα και η φτώχεια πρέπει να αντιμετωπίζονται κατά τον σχεδιασμό των μεταρρυθμίσεων πολιτικής και την παρακολούθηση της εφαρμογής τους. Όπως επισημάνθηκε στην ετήσια επισκόπηση της ανάπτυξης και τεκμηριώθηκε περαιτέρω από την ανάλυση στις ειδικές ανά χώρα εκθέσεις, σε ορισμένα κράτη μέλη έχουν εντοπιστεί κρίσιμες νέες κοινωνικοοικονομικές εξελίξεις. Αυτές αφορούν εισοδηματικές ανισότητες ή κοινωνικοοικονομικές ανισότητες στα αποτελέσματα των τομέων εκπαίδευσης και υγείας. Οι εν λόγω εξελίξεις πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά τον σχεδιασμό των οικονομικών πολιτικών. Επιπλέον, τα κράτη μέλη με τα μεγαλύτερα επίπεδα ανισότητας τείνουν να έχουν υψηλότερα ποσοστά φτώχειας. Η αντιμετώπιση των εισοδηματικών ανισοτήτων και της φτώχειας απαιτεί μια ολοκληρωμένη δέσμη πολιτικών πρόληψης και άμβλυνσης. Σε αυτές περιλαμβάνονται η ισότιμη πρόσβαση στην εκπαίδευση και την ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, η βελτίωση των ευκαιριών στην αγορά εργασίας και των προοπτικών για αποδοχές, οικονομικά προσιτές και ποιοτικές υπηρεσίες, καθώς και καλά σχεδιασμένα συστήματα φορολογίας και παροχών.

Ο συνδυασμός των συστημάτων φορολογίας και παροχών, μέσω της προοδευτικότητας των φορολογικών συστημάτων, της ορθής είσπραξης φόρων και της χορήγησης επαρκών κοινωνικών παροχών, μπορεί να συμβάλει στην παροχή κατευθυντηρίων γραμμών στον τομέα της απασχόλησης και στη μείωση των εισοδηματικών ανισοτήτων και της φτώχειας. Ενώ ο σχεδιασμός των εθνικών φορολογικών συστημάτων αποτελεί αποκλειστική αρμοδιότητα των κρατών μελών, η εμπειρία δείχνει ότι μια χαμηλή φορολογική προοδευτικότητα, σε συνδυασμό με ανεπαρκή είσπραξη φόρων και ασθενές δίκτυο κοινωνικής ασφάλειας, έχει αρνητικές συνέπειες στην κοινωνία και την οικονομική ανάπτυξη. Στο πλαίσιο αυτό,

διατυπώθηκαν ορισμένες συστάσεις για τη βελτίωση της επάρκειας και της κάλυψης των δικτύων ασφαλείας (για παράδειγμα όσον αφορά το ελάχιστο εισόδημα) και τη διαφάνεια και τον συντονισμό των κοινωνικών παροχών.

Εκπαίδευση

Οι καλύτερες δεξιότητες είναι ουσιαστικής σημασίας για τη βελτίωση των προοπτικών των ατόμων στην αγορά εργασίας, καθώς και για τη στήριξη της καινοτομίας και της αύξησης της παραγωγικότητας. Οι εργαζόμενοι χαμηλής εξειδίκευσης εμφανίζουν χαμηλότερα ποσοστά απασχόλησης και αποτελούν μεγάλο ποσοστό των μακροχρόνια ανέργων. Η επένδυση στις δεξιότητες και η στήριξη της μετάβασης από θέσεις απασχόλησης χαμηλής ειδίκευσης σε θέσεις υψηλής ειδίκευσης και ευκαιρίες σταδιοδρομίας είναι επίσης καθοριστικής σημασίας για τη διαχείριση της τεχνολογικής προόδου, τη διατήρηση της αύξησης της παραγωγικότητας και την αντιμετώπιση της γήρανσης. Οι μεταρρυθμίσεις πρέπει να περιλαμβάνουν μέτρα για την αναβάθμιση των δεξιοτήτων του πληθυσμού ή την επανεκπαίδευσή του με βασικές δεξιότητες, καθώς και τη βελτίωση της σχέσης της αγοράς εργασίας με την εκπαίδευση, την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση, την τριτοβάθμια εκπαίδευση και τη δια βίου μάθηση. Οι προσπάθειες θα πρέπει επίσης να εστιαστούν στη μείωση των ανισοτήτων όσον αφορά την πρόσβαση σε ποιοτική εκπαίδευση, ιδίως για τις μειονεκτούσες ομάδες όπως οι Ρομά και οι μαθητές που προέρχονται από οικογένειες μεταναστών. Όλα τα εν λόγω μέτρα αναδεικνύουν επίσης τον σημαντικό ρόλο των κοινωνικών εταίρων στην παροχή θέσεων εργασίας υψηλών δεξιοτήτων και υψηλής παραγωγικότητας, καθώς και ευκαιριών δια βίου μάθησης. Κατά το τρέχον έτος προτείνονται συστάσεις σε σχετικά με την εκπαίδευση ζητήματα για την Αυστρία, το Βέλγιο, τη Βουλγαρία, την Ισπανία, τη Γαλλία, τη Λιθουανία, την Κύπρο, την Κροατία, την Ουγγαρία, τη Ρουμανία, τη Σλοβακία και το Ηνωμένο Βασίλειο.

Χρηματοπιστωτικός τομέας

Η αντιμετώπιση των τρωτών σημείων που εξακολουθούν να υπάρχουν στον τραπεζικό τομέα θα συμβάλει στη στήριξη της ανάκαμψης και στην ενίσχυση της χρηματοδότησης των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων. Ενώ η διαδικασία διόρθωσης των τραπεζικών ισολογισμών έχει σημειώσει πρόοδο τα τελευταία έτη σε κράτη μέλη, τα υψηλά επίπεδα των μη εξυπηρετούμενων δανείων, οι ανεπάρκειες των επιχειρηματικών μοντέλων και η πλεονάζουσα παραγωγική ικανότητα επηρεάζουν δυσμενώς την κερδοφορία των τραπεζών και περιορίζουν την ικανότητά τους να χορηγούν δάνεια στην πραγματική οικονομία. Η Επιτροπή έχει υποβάλει πλήρη δέσμη νομοθετικών μέτρων για την περαιτέρω μείωση των κινδύνων και ιδίως την ενίσχυση της ανθεκτικότητας του τραπεζικού τομέα της ΕΕ. Η Επιτροπή θα υποβάλει επίσης ενδιάμεση επανεξέταση του σχεδίου δράσης για την Ένωση Κεφαλαιαγορών, τον Ιούνιο του 2017.

Τα υψηλά επίπεδα των μη εξυπηρετούμενων δανείων αποτελούν κληρονομιά του υπερβολικού δανεισμού πριν από την εκδήλωση της κρίσης και αποτέλεσμα της παρατεταμένης περιόδου βραδείας ανάπτυξης έκτοτε. Η επιτάχυνση της οικονομικής ανάπτυξης και τα μέτρα εσωτερικής πολιτικής συνέβαλαν στο να τεθούν τα εν λόγω δάνεια σε καθοδική πορεία σε ορισμένα κράτη μέλη (Ιρλανδία, Κροατία και Σλοβενία). Ωστόσο, σε ορισμένες άλλες χώρες, η ανάκαμψη αυτή καθαυτή εξακολουθεί να παρεμποδίζεται από τον περιορισμένο τραπεζικό δανεισμό που προκύπτει από το υψηλό επίπεδο επισφαλών δανείων. Αποφασιστικά μέτρα πολιτικής στις εν λόγω χώρες για την προώθηση της διευθέτησης των εν λόγω δανείων θα μπορούσαν να συμβάλουν στο σπάσιμο τέτοιων φαύλων κύκλων.

Υπάρχει ανάγκη ανάληψης δράσης τόσο για το σημερινό υψηλό επίπεδο μη εξυπηρετούμενων δανείων όσο και για την πρόληψη της εκ νέου συσσώρευσης τους στο μέλλον. Με τα οικονομικά και χρηματοπιστωτικά συστήματα να είναι σε μεγάλο βαθμό διασυνδεδεμένα στην ΕΕ, τα υψηλά ποσοστά μη εξυπηρετούμενων δανείων σε πολλά κράτη μέλη έχουν ευρύτερες δευτερογενείς επιπτώσεις. Αν και τα εργαλεία πολιτικής βρίσκονται σε μεγάλο βαθμό στα χέρια των κρατών μελών, μια στρατηγική σε επίπεδο ΕΕ θα μπορούσε να προωθήσει μια πιο ολοκληρωμένη προσέγγιση και συντονισμένη δράση τόσο σε εθνικό όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Στη σύσταση για τη ζώνη του ευρώ ζητείται μια αποτελεσματική στρατηγική για ολόκληρη τη ζώνη ώστε να αντιμετωπιστούν οι κίνδυνοι που απειλούν τη βιωσιμότητα εντός του τραπεζικού τομέα.

Τα αποτελεσματικά πλαίσια αφερεγγυότητας, περιλαμβανομένης ιδίως της αποτελεσματικής αναδιάρθρωσης της εξωδικαστικής διαδικασίας, είναι καίριας σημασίας για τη στήριξη της αναδιάρθρωσης των μη εξυπηρετούμενων δανείων και την αύξηση των ποσοστών ανάκτησης. Τα εν λόγω μέτρα περιλαμβάνουν την αύξηση της διαφάνειας και της δημοσιοποίησης, την ενίσχυση των υποδομών δεδομένων για τη διευκόλυνση των συναλλαγών, και την εξυπηρέτηση και πώληση σε ειδικευμένα μη τραπεζικά ιδρύματα. Για την αντιμετώπιση μεγάλων υφιστάμενων αποθεμάτων μη εξυπηρετούμενων δανείων, θα πρέπει να εξεταστούν επιλογές για τη διευκόλυνση της ταχείας εξυγίανσης των ισολογισμών. Αυτές θα πρέπει να περιλαμβάνουν μια πιο προορατική χρήση των εποπτικών εξουσιών, αλλά και τη διευκόλυνση της πώλησης τέτοιων περιουσιακών στοιχείων. Η Επιτροπή συνέστησε τη λήψη μέτρων στη Βουλγαρία, την Ιρλανδία, την Ιταλία, την Κύπρο, την Πορτογαλία και τη Σλοβενία.

Επενδυτικό και επιχειρηματικό περιβάλλον

Η οικονομική σταθερότητα και η εφαρμογή των μεταρρυθμίσεων έχουν συμβάλει στην ανάκαμψη των επενδύσεων, οι οποίες υπερέβησαν τα επίπεδα πριν από την κρίση σε ορισμένα κράτη μέλη. Ωστόσο, απαιτούνται περαιτέρω προσπάθειες για να αυξηθούν τα αποθέματα κεφαλαιουχικού εξοπλισμού, άυλων κεφαλαίων και υποδομών και για να αντισταθμιστεί το επενδυτικό χάσμα που συσσωρεύτηκε μετά το ξέσπασμα της κρίσης. Η αξιολόγηση της Επιτροπής σχετικά

με την πρόοδο που σημειώθηκε στην αντιμετώπιση των εθνικών φραγμών στις επενδύσεις και τις υπό εξέλιξη μεταρρυθμίσεις προτεραιότητας επιβεβαιώνει ότι σημαντικό μέρος των ειδικών ανά χώρα συστάσεων στους τομείς αυτούς δεν εφαρμόζονται πλήρως. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να επωφεληθούν από τις επικρατούσες ευνοϊκές μακροοικονομικές συνθήκες για την αναβάθμιση των δημόσιων επενδύσεων ώστε να επιταχυνθεί ο ρυθμός των μεταρρυθμίσεων και να δημιουργηθούν ευκαιρίες για ιδιωτικές επενδύσεις. Παράλληλα, τα κράτη μέλη, ιδίως εκείνα που διαθέτουν δημοσιονομικά περιθώρια, θα πρέπει να διατηρήσουν την ανοδική πορεία των δημοσίων επενδύσεων.

Το ποσοστό των δημοσίων επενδύσεων σε εκπαίδευση, υποδομές και έρευνα και καινοτομία θα πρέπει να αυξηθεί στις χώρες εκείνες όπου υπάρχουν περιθώρια για αύξηση των δημοσίων δαπανών. Σε ορισμένα κράτη μέλη χρειάζεται βελτίωση των δημόσιων υποδομών με αντίκτυπο στην παραγωγικότητα, όπως τα ευρυζωνικά δίκτυα, οι επικοινωνίες ή η καινοτομία. Σε πολλά άλλα κράτη χρειάζονται επενδύσεις σε κοινωνική στέγαση, εκπαίδευση, υγεία και κοινωνικές υπηρεσίες. Σε όλες τις περιπτώσεις, η εφαρμογή διαφανών και κατάλληλων διαδικασιών σύναψης συμβάσεων αναμένεται να συμβάλει στη μεγιστοποίηση της αποτελεσματικότητας της χρήσης των δημοσιονομικών πόρων του δημόσιου τομέα.

Ωστόσο, η ταχύτητα και η ένταση της ανάκαμψης εξαρτάται από μια πιο αποφασιστική βελτίωση των ιδιωτικών επενδύσεων. Η υλοποίηση του Επενδυτικού Σχεδίου για την Ευρώπη βοηθά ώστε να εξασφαλίζεται η βέλτιστη χρήση των δημόσιων επενδύσεων και ενεργεί ως καταλύτης για ιδιωτικές επενδύσεις. Τούτο ενισχύει τον αντίκτυπο των ευρωπαϊκών διαρθρωτικών και επενδυτικών ταμείων σε πολλά μέρη της Ευρώπης. Οι διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις συμβάλλουν στη δημιουργία επιχειρηματικού περιβάλλοντος που ευνοεί την ενθάρρυνση των επενδύσεων του ιδιωτικού τομέα στα κράτη μέλη. Οι διοικητικές μεταρρυθμίσεις επιταχύνθηκαν στις χώρες που τις έχουν μεγαλύτερη ανάγκη. Ωστόσο, μένουν ακόμη να γίνουν πολλά. Εξακολουθεί να αναπτύσσεται μια σταθερή σειρά προγραμματιζόμενων έργων σε βασικούς τομείς.

Απαιτούνται περαιτέρω προσπάθειες για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας των συστημάτων δικαιοσύνης και την πρόληψη και καταπολέμηση της διαφθοράς. Τα ζητήματα αυτά είναι καίριας σημασίας σε ορισμένα κράτη μέλη, καθώς δυσχεραίνουν τις επενδύσεις, την αποδοτική κατανομή των πόρων, τις οικονομικές επιδόσεις και την ανάπτυξη. Η αντιμετώπιση των προκλήσεων αυτών είναι ουσιαστικής σημασίας για την ενίσχυση της εμπιστοσύνης των επιχειρήσεων και του επενδυτικού κλίματος, τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας των δημόσιων δαπανών, την προώθηση της δικαιοσύνης και τη στήριξη της οικονομικής, κοινωνικής και εδαφικής συνοχής. Η κατάσταση απαιτεί διαρκή, επίμονη και συνεκτική δράση, ιδίως σε εκείνους τους τομείς που εξακολουθούν να είναι ιδιαίτερα ευάλωτοι στη διαφθορά: δημόσιες συμβάσεις, δημόσια διοίκηση, επιχειρηματικό περιβάλλον, ιατροφαρμακευτική περίθαλψη. Στις προκλήσεις που απομένει να

αντιμετωπιστούν περιλαμβάνονται: κατακερματισμένα πλαίσια πρόληψης της διαφθοράς και ανεπαρκείς μηχανισμοί ελέγχου· κενά στο νομικό πλαίσιο για την καταπολέμηση της διαφθοράς ή στην εφαρμογή των ισχυόντων κανόνων καταπολέμησης της διαφθοράς· ανεπαρκείς πρωτοβουλίες σχετικά με την καταγγελία δυσλειτουργιών και τις εικονικές εταιρείες· ανεπαρκής δίωξη της διαφθοράς υψηλού επιπέδου· άτυπες πληρωμές στον τομέα της ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης· έλλειψη ανταγωνισμού και διαφάνειας κατά τις διαδικασίες δημοσίων συμβάσεων.

Αγορές προϊόντων και υπηρεσιών

Η πρόοδος όσον αφορά τις μεταρρυθμίσεις στις αγορές προϊόντων και υπηρεσιών εξακολουθεί να είναι ανεπαρκής στις περισσότερες χώρες. θα πρέπει να αναληφθούν μεταρρυθμίσεις σε κράτη μέλη που δεν έχουν ακόμη προβεί στην υλοποίησή τους. Στις περισσότερες περιπτώσεις έχουν κατατεθεί ή ανακοινωθεί μεταρρυθμίσεις αλλά πρέπει ακόμη να επιταχυνθούν, να θεσπιστούν και να υλοποιηθούν με αποφασιστικότητα. Στις περιπτώσεις που οι μεταρρυθμίσεις έχουν εγκριθεί και βρίσκονται στο στάδιο της υλοποίησης, πρέπει να ληφθούν μέτρα προκειμένου να διασφαλιστεί η αδιάλειπτη εφαρμογή τους και, το σημαντικότερο, να εδραιωθούν οι μεταρρυθμίσεις ώστε να αποφεύγονται δυνητικές οπισθοδρομήσεις.

Οι μεταρρυθμίσεις είναι ιδιαίτερα σημαντικές για τις επιχειρηματικές υπηρεσίες και τη λιανική διανομή, δεδομένων των επιπτώσεων που έχουν οι εν λόγω κλάδοι στην παραγωγικότητα άλλων υπηρεσιών και μεταποιητικών κλάδων. Έχουν δρομολογηθεί ειδικές τομεακές πρωτοβουλίες στα εν λόγω πεδία και σε προηγούμενους κύκλους του Εξαμήνου διατυπώθηκε σύσταση στα κράτη μέλη να θεσπίσουν μεταρρυθμίσεις στους εν λόγω τομείς. Η εξεύρεση συμπληρωματικών τρόπων για την εφαρμογή αυτών των μέτρων και μεταρρυθμίσεων παράλληλα με άλλες προσπάθειες για την αύξηση του ανταγωνισμού στις εν λόγω αγορές θα είναι ουσιαστικής σημασίας για την ενθάρρυνση της αύξησης της παραγωγικότητας στον τομέα των υπηρεσιών, καθώς και σε άλλους τομείς που χρησιμοποιούν αυτές τις υπηρεσίες ως εισροές. Αυτό θα συμβάλει στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας στον πρωτογενή τομέα και στον τομέα των χρηστών. Οι ΜΜΕ θα έχουν σημαντικά οφέλη από τον μεγαλύτερο ανταγωνισμό και τις χαμηλότερες τιμές των επαγγελματικών υπηρεσιών. Οι εν λόγω μεταρρυθμίσεις θα πρέπει επίσης να επιτρέψουν να αναπτυχθούν νέα επιχειρηματικά πρότυπα και καινοτομία.

Δημόσια οικονομικά

Τα δημόσια οικονομικά αναμένεται να συνεχίσουν να βελτιώνονται τόσο στη ζώνη του ευρώ όσο και στην ΕΕ στο σύνολό της. Επωφελούμενα από τη συνεχιζόμενη μέτρια οικονομική ανάπτυξη και τα εξαιρετικά χαμηλά επιτόκια, το έλλειμμα και το χρέος της γενικής κυβέρνησης εξακολούθησαν να μειώνονται το 2016 στη ζώνη του ευρώ και την ΕΕ (έλλειμμα 1,5 % και 1,7 % του ΑΕΠ, αντίστοιχα, και δημόσιο χρέος 91,3 % και 85,1 % του ΑΕΠ αντίστοιχα). Το έλλειμμα

γενικής κυβέρνησης αναμένεται ότι θα συνεχίσει να μειώνεται και στις δύο ζώνες το 2017 και το 2018, και ότι θα ανέλθει το 2018 στο 1,3 % του ΑΕΠ στη ζώνη του ευρώ και στο 1,5 % στην ΕΕ), με βάση την παραδοχή της αμετάβλητης πολιτικής. Το χρέος της γενικής κυβέρνησης προβλέπεται να εξακολουθήσει να μειώνεται το 2017 και το 2018 στη ζώνη του ευρώ και στην ΕΕ. Σύμφωνα με τις προβλέψεις, θα ανέλθει, στη ζώνη του ευρώ σε 90,3 % το 2017 (84,7 % στην ΕΕ) και σε 88,8 % το 2018 (83,6 % στην ΕΕ). Πρόκειται για τα χαμηλότερα επίπεδα από το 2012. Η μείωση του χρέους μπορεί να αποδοθεί κυρίως σε πρωτογενή πλεονάσματα, στη μείωση των δαπανών για τόκους, στην πραγματική αύξηση του ΑΕΠ (έστω και μικρή) και στην αναμενόμενη αύξηση του πληθωρισμού.

Μετά από πολλά έτη δημοσιονομικής εξυγίανσης, ο προσανατολισμός της δημοσιονομικής πολιτικής στη ζώνη του ευρώ και στην ΕΕ παρέμεινε σε γενικές γραμμές ουδέτερος το 2016 και αναμένεται να διατηρήσει τα ίδια χαρακτηριστικά το 2017. Με τις προτεινόμενες ειδικές ανά χώρα συστάσεις, η δημοσιονομική προσαρμογή που απαιτείται από κράτη μέλη που υπάγονται στο προληπτικό σκέλος και δεν έχουν ακόμη επιτύχει τον μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό στόχο τους, είναι συνεπής με το Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης. Για κράτη μέλη που υπάγονται στο διορθωτικό σκέλος, οι προτεινόμενες συστάσεις επαναλαμβάνουν την ανάγκη συμμόρφωσης με τις απαιτήσεις της διαδικασίας υπερβολικού ελλείμματος. Το να τεθούν τα ποσοστά δημόσιου χρέους σε σταθερή καθοδική πορεία είναι ιδιαίτερα σημαντικό για τις χώρες με υψηλό χρέος, οι οποίες μπορεί να είναι περισσότερο εκτεθειμένες στις διακυμάνσεις των χρηματοπιστωτικών αγορών. Συνολικά, οι εν λόγω προσαρμογές με στόχο την πλήρη συμμόρφωση με το Σύμφωνο θα συνεπάγονταν έναν ελαφρά περιοριστικό συνολικό δημοσιονομικό προσανατολισμό για το σύνολο της ζώνης του ευρώ το 2018.

Στο πλαίσιο των υφιστάμενων κανόνων του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης, συνιστάται συνεπώς στα κράτη μέλη της ζώνης του ευρώ που έχουν δημοσιονομικά περιθώρια να τα χρησιμοποιούν για τη στήριξη της εγχώριας ζήτησης, ιδίως για επενδύσεις στις υποδομές, την έρευνα και την καινοτομία. Με τον τρόπο αυτό θα ενισχυθεί το δυναμικό ανάπτυξής τους και θα επιτευχθεί καλύτερη κατανομή της δημοσιονομικής προσαρμογής σε ολόκληρη τη ζώνη του ευρώ. Αναμένεται επίσης ότι με τον τρόπο αυτό θα ενισχυθεί η επίτευξη ενός πιο ενδεδειγμένου, σε γενικές γραμμές, δημοσιονομικού προσανατολισμού για το σύνολο της ζώνης το 2018. Αυτό θα ήταν σημαντικό προκειμένου να επιτευχθεί η σωστή ισορροπία μεταξύ της επίτευξης της βιωσιμότητας των δημοσίων οικονομικών και της διασφάλισης της συνεχιζόμενης ανάκαμψης της οικονομικής δραστηριότητας και της απασχόλησης. Επιπλέον, όταν λαμβάνουν μέτρα πολιτικής για την επίτευξη των συνιστώμενων στο προληπτικό σκέλος του Συμφώνου δημοσιονομικών προσαρμογών, τα κράτη μέλη θα πρέπει να εξετάζουν την ανάγκη στήριξης της ανάκαμψης και τον δυνητικό αντίκτυπο στην απασχόληση. Κατά την εκπόνηση των μελλοντικών της αξιολογήσεων, η Επιτροπή είναι έτοιμη να χρησιμοποιήσει το περιθώριο εκτίμησης που διαθέτει, στις περιπτώσεις κατά τις οποίες ο αντίκτυπος

μεγάλης δημοσιονομικής προσαρμογής στην ανάπτυξη και την απασχόληση είναι ιδιαίτερα σημαντικός. Στο πλαίσιο αυτό, θα κάνει χρήση τυχόν επικαιροποιημένων πληροφοριών σχετικά με την προβλεπόμενη θέση στον οικονομικό κύκλο κάθε κράτους μέλους και θα συνεργαστεί στενά με το Συμβούλιο για τον σκοπό αυτό. Αυτό είναι σύμφωνο με την προσέγγιση που καθορίστηκε ήδη από την Επιτροπή στην ανακοίνωσή της, του Ιανουαρίου 2015, σχετικά με την καλύτερη δυνατή χρήση της ευελιξίας εντός του πλαισίου των κανόνων του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης και στην ανακοίνωσή της, του Νοεμβρίου 2016, για ένα θετικό δημοσιονομικό προσανατολισμό για τη ζώνη του ευρώ.

Για την εξεύρεση πόρων για τη χρηματοδότηση μεσοπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων επενδυτικών έργων, τα κράτη μέλη θα πρέπει να εστιάσουν στην ενίσχυση της σύνθεσης των δημόσιων οικονομικών τους. Ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να δοθεί στην κατάλληλη κατανομή των δημόσιων εσόδων και δαπανών στους διάφορους τομείς πολιτικής, ώστε να επιτευχθεί συνδυασμός που θα μπορούσε να ευνοήσει περισσότερο την ανάπτυξη. Απαιτούνται περαιτέρω προσπάθειες για τη βελτίωση της αποδοτικότητας και της αποτελεσματικότητας της κρατικής φορολογίας και των δημόσιων δαπανών και σε όλα τα επίπεδα διακυβέρνησης. Τούτο μπορεί να διαδραματίσει αποφασιστικό ρόλο στο να περιοριστεί περαιτέρω το συνολικό κόστος του δημόσιου τομέα, και ενδέχεται να δημιουργήσει χώρο για να στηριχθούν πολιτικές που συμβάλλουν στην ενίσχυση της ανάπτυξης, της παραγωγικότητας και της κοινωνικής ενσωμάτωσης, για παράδειγμα με επενδύσεις σε κοινωνικές υποδομές και με την αναβάθμιση των δεξιοτήτων των εργαζομένων. Η επιχειρηματική δραστηριότητα και η κοινωνική δικαιοσύνη θα επωφεληθούν αμφότερες από μια αποτελεσματική, εύρυθμη λειτουργία της δημόσιας διοίκησης και από ένα επαρκές επίπεδο κοινωνικών υπηρεσιών και δημοσίων αγαθών.

Πλαίσιο 2. Επικαιροποίηση σχετικά με την εποπτεία στο πλαίσιο του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης

Με βάση την αξιολόγηση των προγραμμάτων σταθερότητας και σύγκλισης του 2016, η Επιτροπή έχει επίσης λάβει ορισμένα μέτρα στο πλαίσιο του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης.

Η Επιτροπή συνιστά το κλείσιμο της διαδικασίας υπερβολικού ελλείμματος για την Κροατία και την Πορτογαλία. Τούτο θα είχε ως αποτέλεσμα να μείνουν μόνο τέσσερα κράτη μέλη στο διορθωτικό σκέλος του Συμφώνου.

Η Επιτροπή εξέδωσε εκθέσεις για το Βέλγιο και τη Φινλανδία σύμφωνα με το άρθρο 126 παράγραφος 3 της ΣΛΕΕ, στις οποίες εξετάζει τη συμμόρφωσή τους με το κριτήριο του χρέους που προβλέπει η Συνθήκη. Και στις δύο περιπτώσεις, το συμπέρασμα είναι ότι επί του παρόντος θα πρέπει να θεωρείται ότι πληρείται το κριτήριο του χρέους. Στην περίπτωση του Βελγίου, πρέπει να ληφθούν πρόσθετα δημοσιονομικά μέτρα το 2017 προκειμένου να εξασφαλιστεί ευρεία συμμόρφωση με την πορεία προσαρμογής προς τον ΜΔΣ το 2016 και το 2017. Στην περίπτωση της

Φινλανδίας, σημειώνεται ότι η ταχεία θέσπιση και εφαρμογή διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων που αυξάνουν την παραγωγικότητα και την προσφορά εργασίας είναι ζωτικής σημασίας για τη βελτίωση των προοπτικών ανάπτυξης μεσοπρόθεσμα και τη βελτίωση της δημοσιονομικής βιωσιμότητας.

Επιπλέον, η Επιτροπή απηύθυνε προειδοποίηση προς τη Ρουμανία σχετικά με την ύπαρξη σημαντικής απόκλισης από την πορεία προσαρμογής προς την επίτευξη του μεσοπρόθεσμου δημοσιονομικού στόχου το 2016 και συνιστά στο Συμβούλιο να εγκρίνει σύσταση για τη Ρουμανία προκειμένου να λάβει κατάλληλα μέτρα το 2017 ώστε να διορθωθεί αυτή η σημαντική απόκλιση. Είναι η πρώτη φορά που εφαρμόζεται η συγκεκριμένη διαδικασία του πλαισίου οικονομικής διακυβέρνησης της ΕΕ. Παρέχει στις αρχές τη δυνατότητα να λάβουν διορθωτικά μέτρα προκειμένου να αποφευχθεί η κίνηση της διαδικασίας υπερβολικού ελλείμματος.

Με βάση την αξιολόγηση των προγραμμάτων σταθερότητας του 2017, η Επιτροπή αντιμετωπίζει ευνοϊκά τα αιτήματα της ευελιξίας της Λιθουανίας και της Φινλανδίας. Στην περίπτωση της Φινλανδίας, η ευελιξία χορηγείται ενόψει της προγραμματισμένης υλοποίησης σημαντικών διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων, ιδίως του συμφώνου ανταγωνιστικότητας και της μεταρρύθμισης του συνταξιοδοτικού συστήματος, και επενδύσεων. Στην περίπτωση της Λιθουανίας, η ευελιξία χορηγείται ενόψει της προγραμματισμένης υλοποίησης μεταρρυθμίσεων που αυξάνουν τη βιωσιμότητα του συνταξιοδοτικού συστήματος με την ενίσχυση της τιμαριθμικής αναπροσαρμογής και τη σταδιακή αύξηση της συντάξιμης υπηρεσίας.

4. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Οι διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις, σε συνδυασμό με την καλύτερη χρήση των δημόσιων προϋπολογισμών, είναι απαραίτητες ώστε η οικονομία της ΕΕ να μπορεί να αναπτύξει πλήρως τις δυνατότητές της. Το σύνολο των συστάσεων που διατυπώνει η Επιτροπή βασίζεται τόσο στις ευρωπαϊκές όσο και στις εθνικές προοπτικές. Οι συστάσεις παρακολουθούν τις προτεραιότητες της ΕΕ και της ζώνης του ευρώ που περιγράφονται στην Ετήσια Επισκόπηση της Ανάπτυξης, καθώς και τις συστάσεις για την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ. Βασίζονται επίσης σε ενδελεχή διάλογο με τα κράτη μέλη, μέσω των εκθέσεων ανά χώρα, διμερών συζητήσεων και επισκέψεων και του προγράμματος μεταρρυθμίσεων, όπως περιγράφονται στα εθνικά προγράμματα μεταρρυθμίσεων και στα προγράμματα σταθερότητας ή σύγκλισης. Οι συστάσεις αφορούν τα πλέον πιεστικά προβλήματα που εμποδίζουν τη δημιουργία περισσότερων θέσεων απασχόλησης ή την ταχύτερη ανάπτυξη.

Η Επιτροπή καλεί το Συμβούλιο να εγκρίνει την προτεινόμενη προσέγγιση για τις ειδικές ανά χώρα συστάσεις κατά την περίοδο 2017-2018 και τις σχετικές αποφάσεις στο πλαίσιο του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης. Καλεί επίσης τα κράτη μέλη να τις εφαρμόσουν πλήρως και εγκαίρως. Η Επιτροπή θα συνεχίσει να

συνεργάζεται με τους ενδιαφερόμενους φορείς σε όλα τα επίπεδα ώστε να εξασφαλιστεί ευρεία αποδοχή, καθώς και αποτελεσματική παρακολούθηση και εφαρμογή. Η Επιτροπή προσφέρεται επίσης να παράσχει, κατόπιν αιτήματος, στήριξη των μεταρρυθμίσεων στα κράτη μέλη μέσω της νεοσυσταθείσας Υπηρεσίας Στήριξης Διαρθρωτικών Μεταρρυθμίσεων και μέσω της βέλτιστης χρήσης των ευρωπαϊκών διαρθρωτικών και επενδυτικών ταμείων.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1 — ΟΙ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΠΟΥ ΚΑΛΥΠΤΟΝΤΑΙ ΣΤΙΣ ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑ ΧΩΡΑ ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ 2017

Γενική κατηγορία	Τομείς πολιτικής	AT	BE	BG	CY	CZ	DE	DK	EE	ES	FI	FR	HR	HU	IE	IT	LT	LU	LV	MT	NL	PL	PT	RO	SE	SI	SK	UK
Δημόσια οικονομικά και φορολογία	Δημοσιονομική πολιτική & δημοσιονομική διακυβέρνηση																											
	Μακροπρόθεσμη διατηρησιμότητα των δημόσιων οικονομικών, συμπεριλαμβανομένων των συντάξεων																											
	Μείωση φορολογικής επιβάρυνσης εργασίας																											
	Διεύρυνση φορολογικών βάσεων																											
	Μείωση ευνοϊκής μεταχείρισης χρεών																											
	Καταπολέμηση φοροδιαφυγής, βελτίωση φορολογικής διοίκησης & αντιμετώπιση φοροαποφυγής																											
Χρηματοπιστωτικός τομέας	Χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες																											
	Αγορά κατοικίας																											
	Πρόσβαση σε χρηματοδότηση																											
	Ιδιωτικό χρέος																											
Αγορά εργασίας, εκπαίδευση & κοινωνικές πολιτικές	Νομοθεσία για την προστασία της απασχόλησης & πλαίσιο για συμβάσεις εργασίας																											
	Παροχές ανεργίας																											
	Ενεργητικές πολιτικές για την αγορά εργασίας																											
	Κίνητρα για εργασία, δημιουργία θέσεων εργασίας, συμμετοχή στην αγορά εργασίας																											
	Μισθοί & καθορισμός των μισθών																											
	Φροντίδα παιδιών																											
	Υγεία & μακροχρόνια περίθαλψη																											
	Μείωση της φτώχειας & κοινωνική ένταξη																											
	Εκπαίδευση																											
	Δεξιότητες & διά βίου μάθηση																											
	Έρευνα & καινοτομία																											
Διαρθρωτικές πολιτικές	Ανταγωνισμός & ρυθμιστικό πλαίσιο																											
	Ανταγωνισμός στις υπηρεσίες																											
	Τηλεπικοινωνίες, ταχυδρομικές υπηρεσίες & τοπικές δημόσιες υπηρεσίες																											
	Ενέργεια, πόροι & κλιματική αλλαγή																											
	Μεταφορές																											
Δημόσια διοίκηση & επιχειρηματικό περιβάλλον	Επιχειρηματικό περιβάλλον																											
	Πλαίσιο αφερεγγυότητας																											
	Δημόσια διοίκηση																											
	Κρατικές επιχειρήσεις																											
	Πολιτική δικαιοσύνη																											

Πολιτικές που καλύπτονται στις ΣΑΧ του 2017

ΠΙΝΑΚΑΣ 2 - ΠΡΟΟΔΟΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΙΤΕΥΞΗ ΤΩΝ ΣΤΟΧΩΝ ΤΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ «ΕΥΡΩΠΗ 2020»

Στόχοι της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» για την ΕΕ	Στοιχεία του 2010	Τελευταία διαθέσιμα στοιχεία	Το 2020, με βάση τις πρόσφατες τάσεις
1. Αύξηση του ποσοστού απασχόλησης του πληθυσμού ηλικίας 20-64 σε τουλάχιστον 75%	68,6 %	71,1 % (2016)	Στόχος που αναμένεται να υλοποιηθεί
2. Αύξηση των συνδυασμένων δημόσιων και ιδιωτικών επενδύσεων στην Ε&Α σε 3% του ΑΕΠ	1,93 %	2,03 % (2015)	Στόχος που δεν αναμένεται να υλοποιηθεί
3α. Μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου κατά τουλάχιστον 20% σε σύγκριση με τα επίπεδα του 1990	Μείωση 14 %	Μείωση 22% (2015)	Στόχος που αναμένεται να υλοποιηθεί
3β. Αύξηση στο 20% του μεριδίου της ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές στην τελική κατανάλωση ενέργειας	12,9 %	16,7 % (2015)	Στόχος που αναμένεται να υλοποιηθεί
3γ. Πορεία προς αύξηση κατά 20 % της ενεργειακής απόδοσης (ήτοι στόχος κατανάλωση πρωτογενούς ενέργειας 1483 εκατ. ΤΙΠ)	11,7 % άνω του στόχου της κατανάλωσης πρωτογενούς ενέργειας 1483 εκατ. ΤΙΠ	3,1 % άνω του στόχου της κατανάλωσης πρωτογενούς ενέργειας 1483 εκατ. ΤΙΠ (2015)	Στόχος που αναμένεται να υλοποιηθεί
4α. Μείωση του ποσοστού πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου σε λιγότερο από 10%	13,9 %	10,7 % (2016)	Στόχος που αναμένεται να υλοποιηθεί
4β. Αύξηση του ποσοστού του πληθυσμού ηλικίας 30-34 ετών που έχει ολοκληρώσει τριτοβάθμια εκπαίδευση σε τουλάχιστον 40%	33,8 %	39,1 % (2016)	Στόχος που αναμένεται να υλοποιηθεί
5. Έξοδος τουλάχιστον 20 εκατομμυρίων ανθρώπων από τον κίνδυνο φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού	Αύξηση κατά 0,45 εκατομμύρια (σε σύγκριση με το έτος βάσης 2008)	Αύξηση κατά 1,7 εκατομμύρια (σε σύγκριση με το έτος βάσης 2008, 2015)	Στόχος που δεν αναμένεται να υλοποιηθεί

Πηγές: Ευρωπαϊκή Επιτροπή Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος.